



Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 25 września 2025 r.
znak sprawy: DŻW.bhż.058.2.2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: interpelacji Pana Posła Jarosława Sachajki nr 11931 w sprawie wprowadzania do obrotu w Polsce i Unii Europejskiej żywności wytwarzanej z owadów oraz konsekwencji tego zjawiska dla suwerenności żywnościowej i bezpieczeństwa konsumentów.

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr 11931 Pana Jarosława Sachajki, Posła na Sejm RP, przekazuję poniżej odpowiedź w tej sprawie.

W UE owady lub części owadów są traktowane jako tzw. „nowa żywność”. W zakresie żywności, w tym żywności zawierającej owady jadalne, oprócz rozporządzenia (WE) nr 178/2002 (1) ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, w Polsce podstawowe znaczenie ma ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia (2).

Dopuszczenie wybranych gatunków owadów jako nowej żywności uregulowane jest w przepisach UE, tj. w rozporządzeniu (UE) 2015/2283 (3). Powyższe rozporządzenie stanowi, że nowa żywność może być wprowadzana na rynek UE pod warunkiem, że wydano na nią zezwolenie i została wpisana do unijnego wykazu. Zanim jakkolwiek nowa żywność zostanie wprowadzona na rynek, podlega ścisłej naukowej ocenie bezpieczeństwa dla zdrowia konsumentów przeprowadzanej przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA).

Listę dozwolonych owadów jadalnych oraz warunki ich stosowania, w tym

szczegółowe specyfikacje, określa rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/2470 (4). Tylko owady, które uzyskały zezwolenie Komisji Europejskiej (znalazły się w wykazie wskazanym w ww. rozporządzeniu) mogą być wprowadzane na rynek w Unii Europejskiej i stosowane do wybranych kategorii żywności uwzględniając wszystkie warunki stosowania i wymogi określone w tym rozporządzeniu. Powyższy wykaz wskazuje też podmioty uprawnione do wprowadzania do obrotu nowej żywności oraz okres ochrony danych, podczas którego nowa żywność może być wprowadzana na rynek w Unii wyłącznie przez dany podmiot. Wykaz ten nie uwzględnia obecnie żadnego podmiotu zlokalizowanego na terytorium Polski wprowadzającego do obrotu nową żywność pochodzącą z owadów.

Komisja wydaje zezwolenie na nową żywność i wpisuje ją do unijnego wykazu wyłącznie jeżeli spełnione są następujące warunki:

- żywność nie stwarza, w oparciu o dostępne dowody naukowe, ryzyka dla zdrowia ludzkiego,
- przeznaczenie żywności nie wprowadza konsumenta w błąd, w szczególności jeżeli dana żywność przeznaczona jest do zastąpienia innej żywności, a nastąpiła znacząca zmiana wartości odżywczej,
- w przypadku, gdy żywność przeznaczona jest do zastąpienia innej żywności, nie różni się od tej żywności w taki sposób, by jej zwykłe spożycie było niekorzystne pod względem żywieniowym dla konsumenta.

Aktualnie w UE dozwolone jest stosowanie do określonych kategorii żywności preparatów z następujących owadów jadalnych:

- szarańcza wędrowna (*Locusta migratoria*),
- świerszcz domowy (*Acheta domestica*),
- pleśniakowiec lśniący (*Alphitobius diaperinus*),
- mącznik młynarek (*Tenebrio molitor*).

Zgodnie z przepisami UE dotyczącymi etykietowania żywności, tj. rozporządzeniem (UE) nr 1169/2011 (5), obowiązkowe informacje na temat żywności muszą być podawane w języku łatwo zrozumiałym dla konsumentów z państw członkowskich,

w których dany środek spożywczy jest wprowadzany na rynek. Zatem, w oznakowaniu produktu wprowadzanego na polski rynek wszystkie obowiązkowe informacje muszą być wskazane w języku polskim, w tym wykaz składników.

Ponadto, rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/2470 (4) określa dodatkowe szczególne wymagania dotyczące etykietowania produktów zawierających owady jadalne, tak aby w wykazie składników była zaznaczona obecność takiego składnika poprzez podanie zarówno nazwy polskiej, jak i łacińskiej danego owada. Przykładowo, w przypadku zastosowania sproszkowanej postaci *Acheta domesticus* (świerszcza domowego), informacja o powyższym powinna być przekazana w oznakowaniu w wykazie składników, wskazując na polską nazwę owada. Aktualnie nie ma natomiast obowiązku prawnego znakowania produktu zawierającego owady napisem „produkt z owadów” czy umieszczania określonego znaku graficznego.

W rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2017/2470 (4) zostały wskazane także wymagania odnośnie do potencjalnej alergenicności składników z owadów. W ramach etykietowania środków spożywczych zawierających preparaty z owadów informację, że dany składnik może powodować reakcje alergiczne u konsumentów, u których stwierdzono alergię na skorupiaki, mięczaki i produkty z nich uzyskane oraz na roztocza kurzu domowego, umieszcza się w pobliżu wykazu składników. Zatem konsument otrzymuje w oznakowaniu produktu informację odnośnie do możliwej reakcji alergicznej.

Dodatkowo, należy podkreślić, że w 2023 r. w resorcie rolnictwa prowadzono prace legislacyjne nad projektem rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniającego rozporządzenie w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych, w celu uregulowania kwestii znakowania żywności zawierającej nową żywność.

Projekt rozporządzenia wprowadzał obowiązek podawania w oznakowaniu środka spożywczego znaku graficznego (przedstawiającego owada), którego wzór został określony w załączniku do rozporządzenia. Zaproponowano biało-czarny znak graficzny przedstawiający wizerunek owada wraz z towarzyszącą mu informacją: „zawiera owady jadalne”. Projektowany przepis miał na celu rozszerzenie istniejącego

obowiązku informacyjnego dla żywności zawierającej w składzie nową żywność z owadów o informację graficzną.

W ramach uzgodnień Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi otrzymało wówczas opinię z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (KPRM) wskazującą, że wprowadzanie przez państwo członkowskie UE dodatkowych wymogów w zakresie etykietowania, takich jak obowiązkowy znak graficzny, należy uznać za niezgodne z aktami harmonizującymi, w szczególności z rozporządzeniem (UE) nr 2015/2283 (3). W argumentacji KPRM wskazała, że akty harmonizujące nową żywność nie zawierają podstawy prawnej dla ustanawiania na poziomie krajowym przepisów, które w odmienny sposób, niż reguluje to prawo UE, określałyby zasady etykietowania nowej żywności. Innymi słowy, sposób etykietowania środków spożywczych stanowiących nową żywność został w wyczerpujący sposób dookreślony w prawie UE, w rozporządzeniu (UE) nr 2015/2283 (3) i aktach wykonawczych do tego rozporządzenia. W związku z powyższym, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wycofało się w tamtym okresie z dalszego procedowania tego projektu.

Nowa żywność podlega kontrolom urzędowym analogicznie jak konwencjonalne środki spożywcze. Takie kontrole są prowadzone w celu weryfikacji zgodności z przepisami dotyczącymi żywności i bezpieczeństwa żywności, jej integralności i jakości zdrowotnej na każdym etapie produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności, w tym z przepisami mającymi na celu zapewnienie uczciwych praktyk handlowych oraz ochronę interesów konsumentów i zapewnienie im prawa do informacji, zgodnie z przepisami rozporządzenia (UE) 2017/625 (9).

W odniesieniu do kwestii związanych z właściwą jakością zdrowotną nowej żywności, w tym owadów i żywności zawierającej preparaty z owadów, w Polsce instytucją wiodącą jest Główny Inspektorat Sanitarny, podległy Ministrowi Zdrowia (6).

Z kolei nadzór nad produkcją i wprowadzeniem na rynek nowej żywności będącej owadami lub zawierającej preparaty z owadów jest dzielony i przypisany zarówno Państwowej Inspekcji Sanitarnej, jak i Inspekcji Weterynaryjnej, podległej Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z podziałem kompetencji wskazanym w ustawie o bezpieczeństwie żywności i żywienia (7). Podległa Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju

Wsi Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) sprawuje także nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych (w tym nad prawidłowością etykietowania żywności) zgodnie z przepisami ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (8)

Kontrole z zakresu bezpieczeństwa żywności, a w szczególności żywności pochodzenia zwierzęcego, są także prowadzone na zewnętrznej granicy UE, a więc przed dopuszczeniem danej przesyłki do obrotu na rynku wewnętrznym. Graniczną weterynaryjną kontrolę urzędową produktów pochodzenia zwierzęcego, do których zaliczają się m.in. owady do spożycia przez ludzi, sprawuje Inspekcja Weterynaryjna.

W latach 2023 - 2024 r.¹ nie zarejestrowano przesyłek owadów do spożycia przez ludzi z państw trzecich do UE, przyporządkowanych do kodów celnych 0410 oraz 0106 i dopuszczonych do obrotu w Polsce.

W odniesieniu do kwestii wypierania przez żywność zawierającą owady tradycyjnych rodzajów żywności, należy podkreślić, że aktualnie do unijnego wykazu nowej żywności wpisanych jest zaledwie kilka środków spożywczych wyprodukowanych z owadów lub części owadów. Produkty te mogą być wprowadzane na rynek UE, jednakże nadal jest to produkcja niszowa, nie stanowiąca istotnej części gospodarki unijnej, ani też znaczącego źródła białka dla konsumentów europejskich.

Uwzględniając model spożywania żywności w Polsce, mało prawdopodobna jest przy tym znacząca zmiana tradycji kulinarnych i modeli żywieniowych naszych obywateli. Konsumentom mają ponadto dostęp do informacji dotyczącej takiej żywności m.in. poprzez obowiązek wymienienia w wykazie składników danego produktu zarówno nazwy polskiej, jak i łacińskiej danego owada, przez co mogą dokonywać swobodnych i świadomych wyborów zakupowych.

Odnośnie do funkcjonowania rynku produktów rolnych w Polsce, należy mieć na uwadze, że rynki rolne objęte są przepisami o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych, jednolitej dla wszystkich państw członkowskich UE. Przepisy te regulują m.in. możliwość ustanawiania norm handlowych dla wybranych produktów rolnych oraz stosowania definicji i nazw handlowych, zastrzeżonych dla wprowadzania do obrotu produktów rolnych, wyłącznie po spełnieniu określonych

¹ Źródło - Główny Lekarz Weterynarii

wymagań. Przykładowo, w ramach prac nad kształtem Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2028-2034 Komisja Europejska zaproponowała m.in. wprowadzenie definicji mięsa i produktów mięsnych. Zmiana ta wychodzi naprzeciw oczekiwaniom dotyczącym potrzeby ochrony nazw mięsa i produktów pochodzenia zwierzęcego oraz potrzeby właściwego informowania konsumentów o pochodzeniu produktów. Zmiany te mają na celu zwiększenie przejrzystości na rynku wewnętrznym w zakresie składu żywności i zawartości wartości odżywczych oraz zapewnienie konsumentom możliwości dokonywania świadomych wyborów, w szczególności w przypadku tych konsumentów, którzy poszukują szczególnej wartości odżywczej tradycyjnie kojarzonej z produktami mięsnymi.

Podsumowując, wymogi dotyczące wprowadzania na rynek nowej żywności, takiej jak, np. owady do spożycia przez ludzi, uregulowane są w przepisach Unii Europejskiej wiążących w całości i bezpośrednio stosowanych we wszystkich państwach członkowskich. Żywność, w tym nowa żywność, musi być również odpowiednio oznakowana co sprzyja dokonywaniu świadomych wyborów zakupowych przez konsumentów. Warto przy tym podkreślić, że zanim dany środek spożywczy z kategorii nowej żywności uzyska pozwolenie na produkcję i wprowadzenie na rynek UE podlega szczegółowym badaniom naukowym pod względem bezpieczeństwa dla zdrowia konsumentów, a nadzór nad nową żywnością nie różni się od tego, któremu podlega żywność konwencjonalna.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Jacek Czerniak
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności i ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. UE L 31 z 01.02.2002 r. z późn. zm.)

- (2) ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r. poz. 1448)
- (3) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2015/2283 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie nowej żywności, zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 oraz uchylające rozporządzenie (WE) Nr 258/97 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1852/2001 (Dz. Urz. UE L 327 z 11.12.2015 r., str. 1, z późn. zm.)
- (4) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/2470 z dnia 20 grudnia 2017 r. ustanawiające unijny wykaz nowej żywności zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2283 w sprawie nowej żywności (Dz. Urz. UE L 351 z 30.12.2017, str. 72, z późn. zm.)
- (5) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. Urz. WE L 304 z 22.11.2011, str. 18, z późn. zm.)
- (6) art. 92 ww. ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia
- (7) art. 73 ust. 1 ww. ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia
- (8) art. 17 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1980)
- (9) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych) (Dz. Urz. UE L 95 z 07.04.2017, str. 1, z późn. zm.)